

MIHAI - ADRIAN DAMIAN

Colecția STUDIA DOCTORALIA

Directorul colecției
IPS Prof.univ.dr. Irineu Ion POPA
Director al CSUD - IOSUD
Universitatea din Craiova

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Prof.univ.dr. Bădică Costin, Școala doctorală „Constantin Belea” a Facultății de Automatică Calculatoare și Electronică
Prof.univ.dr. Burlea Șchipoiu Adriana, Școala doctorală de Științe Economice
Prof.univ.dr. Cosmulescu Sina Niculina, Școala doctorală de Ingineria resurselor animale și vegetale
Prof.univ.dr. Damean Sorin Liviu, Școala doctorala de Științe sociale și umaniste
Prof.univ.dr. Dumitru Nicolae, Școala doctorală ”Academician Radu Voinea” a Facultății de Mecanică
Prof.univ.dr. Enache Sorin, Școala doctorala de Inginerie electrică și energetică
Prof.univ.dr. Gautier Laurent, Université de Bourgogne, Dijon, Franța
Lector univ.dr. Matei Andaluzia Cristina, Școala doctorală de Științe
Prof.univ.dr. Matei Gheorghe, Școala doctorală de Științe Economice
Prof.univ.dr. Mazilu Mirela Elena, Școala doctorală de Științe
Prof.univ.dr. Micu Sorin, Școala doctorală de Științe
Prof.univ.dr. Mîtreă Ion, Școala doctorala de Ingineria resurselor animale și vegetale
Prof.univ.dr. Ocoleanu Ticu Nelu, Școala doctorală de teologie ortodoxă „Sfântul Nicodin”
Prof.univ.dr. Otovescu Dumitru, Școala doctorală de Științe sociale și umaniste
Prof.univ.dr. Olteanu Gabriel, Școala doctorală a Facultății de Drept
Prof.univ.dr. Panea Nicu, Școala doctorală „Alexandru Piru” a Facultății de Litere
Prof.univ.dr. Petre Nicolae, Școala doctorală de Inginerie electrică și energetică
Prof.univ.dr. Răducanu Ruxandra, Școala doctorala a Facultății de Drept
Prof.univ.dr. Selișteanu Dan, Școala doctorala „Constantin Belea” a Facultății de Automatică Calculatoare și Electronică
Prof.univ.dr. Spulbăr Cristi Marcel, Școala doctorală de Științe Economice
Conf.univ.dr. Stan Răzvan, Școala doctorală de Teologie ortodoxă „Sfântul Nicodin”
Prof.univ.dr. Tarniță Daniela, Școala doctorală „Academician Radu Voinea” a Facultății de Mecanică
Prof.univ.dr. Teodorescu Cristiana-Nicola, Școala doctorală „Alexandru Piru” a Facultății de Litere

MIHAI - ADRIAN DAMIAN

**CONSILIUL DE FAMILIE
ÎN REGLEMENTAREA CODULUI
CIVIL ROMÂN**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2022**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. ȘTEFAN SCURTU

Prof.univ.dr. POMPIL DRAGHICI

Copyright © 2022 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DAMIAN, MIHAI-ADRIAN

Consiliul de familie în reglementarea codului civil român / Mihai-Adrian Damian. - Craiova : Universitaria, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1848-0

© 2022 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Introducere

Modul de reglementare al măsurilor de ocrotire a persoanei prin mijloace de drept civil reflectă în cadrul tuturor sistemelor juridice gradul de preocupare al puterii statale de a amenaja cadrul juridic necesar pentru ca persoanele vulnerabile din diverse considerente să poată lua parte la circuitul civil fără a fi prejudiciate. Așadar, apreciem că tutela și curatela împreună cu măsurile de protecție reglementate prin legi speciale fac parte dintr-un cadru normativ mai larg, prin care legiuitorul urmărește protecția persoanei ca subiect al raporturilor juridice de orice fel. Putem afirma, drept urmare, că acest deziderat al ocrotirii persoanelor aflate sub jurisdicția sa, reprezintă pentru organizarea statală democratică principalul scop al funcției legislative.

Din aceste motive credem că ocrotirea persoanei ca titulară a unor drepturi subiective civile prin crearea unor mecanisme de exercitare a acestora în principal de către cel incapabil trebuie să fie privită cu atenție, deoarece, deși suntem în prezența unor raporturi juridice de drept privat reglementarea acestor măsuri de ocrotire este la fel de importantă pentru protecția individului ca și incriminarea unei fapte contra persoanei ori respectarea normelor constituționale în cadrul exercitării autorității statale, cu consecința neîngrădirii drepturilor și libertăților sale fundamentale.

Un argument în plus pentru importanța acestor măsuri specifice de ocrotire a persoanei fizice este și împrejurarea că asemenea instituții juridice se regăseau reglementate și în dreptul roman de unde provin majoritatea principiilor ce le ghidează și astăzi în cadrul sistemelor juridice continentale și nu numai.

Făcând aceste precizări ne-am dorit să evidențiem rolul deosebit de important deținut de către tutelă ca instituție juridică, dacă ne raportăm la scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea acesteia, spre a putea porni din acest punct către argumentarea folosului practic al cercetării pe care o desfășurăm.

Subiectul abordat de noi în cadrul prezentei lucrări este consiliul de familie ca instituție juridică nouă, introdusă de legiuitor în cadrul Codului civil cu ocazia noii codificări din anul 2009 al cărei scop a fost unificarea dreptului privat și crearea unui act normativ care să reglementeze sub toate aspectele raporturile juridice în cadrul cărora părțile sunt egale unele cu altele.

Din dorința de a oferi o reglementare cât mai amplă și eficientă, legiuitorul a decis preluarea unor instituții juridice care se regăseau în cadrul sistemelor de drept ce au servit ca punct de plecare pentru redactarea Noului Cod civil, între care și consiliul de familie.

Cu alte cuvinte, consiliul de familie este o instituție nouă în peisajul juridic contemporan, țelul nostru fiind tocmai acela de a atrage atenția asupra efectelor benefice pe care le are constituirea unui nou organ tutelar destinat să fie o garanție în plus pentru respectarea interesului persoanelor puse sub ocrotire, ca principiu director al tutelei și curatelei. În realitate instituția juridică cercetată nu este o noutate absolută pentru sistemul de drept autohton, având în vedere că o asemenea reglementare se regăsea și în codul civil al lui Cuza, fiind aplicabilă până la momentul abrogării sale intervenită în anul 1954, odată cu adoptarea Codului familiei, pus în aplicare prin decretul 32/1954, și a Decretului nr. 31 din 30 ianuarie 1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice. De altfel, reamenajarea acestui organ al tutelei dovedește utilitatea funcției sale principale, aceea de a monitoriza îndeaproape activitatea tutorelui. Deși vom spune încă de la început că atribuțiile sale sunt mult diminuate față de viziunea legiuitorului de la 1864, probabil din nevoia de a fi adaptate la specificul societății contemporane, chiar cu riscul unui dezavantaj pentru persoana pusă sub ocrotire.

Considerăm așadar, că abordarea acestei teme de cercetare este justificată de faptul că ocrotirea persoanei fizice inclusiv prin mijloace de drept civil este unul dintre scopurile unui sistem de drept bazat pe valori democratice, iar eficiența acestora nu poate fi asigurată decât prin intermediul organelor abilitate să exercite un control asupra modului în care persoana desemnată duce la îndeplinire sarcinile cu care a fost investită în vederea protejării persoanei vulnerabile în privința capacității sale de a participa la încheierea unor acte juridice și a deveni astfel titularul unor drepturi și obligații.

Pe de altă parte, faptul că legiuitorul a considerat necesară reglementarea unui nou organ de supraveghere în cadrul tutelei, altul decât o autoritate publică, demonstrează preocuparea sa pentru siguranța și chiar confortul psihologic al celui aflat sub tutelă, câtă vreme consiliul de familie este compus din persoane care au un interes moral ce îi îndeamnă să se preocupe de bunăstarea celui ocrotit. Aceasta spre deosebire de instanța de

tutelă care nu poate avea o implicare subiectivă în controlul pe care îl exercită asupra activității tutorelui, după cum nu are nici contact permanent cu acesta.

Obiectivul urmărit de noi în cadrul acestei lucrări este obținerea unui studiu monografic asupra instituției juridice cercetate al cărei scop este demonstrarea importanței de netăgăduit a consiliului de familie văzut ca o garanție pentru funcționarea tutelei în interesul celui ocrotit. Drept urmare, în desfășurarea acestui demers ne-am ocupat de toate aspectele juridice ce țin de constituirea, funcționarea și atribuțiile consiliului de familie urmărind în mod constant realizarea unei interpretări a normelor juridice prin care legiuitorul creează o reglementare cadru a acestei instituții juridice.

Totodată folosind metoda cercetării comparative vom face pe parcursul întregii lucrări referiri la modul în care instituția juridică ce face obiectul cercetării noastre este reglementată în cadrul sistemelor juridice care au servit drept inspirație pentru elaborarea noului Cod civil. Avem în vedere aici sistemul juridic francez, dar și codul civil de inspirație continentală al Provinciei canadiene Quebec. Vom vedea astfel că cel puțin din punctul de vedere al legiuitorului francez consiliul de familie este un organ tutelar cu atribuții mult mai solide decât cele cu care a fost investit prin litera noului Cod civil român. Aceeași discrepanță poate fi identificată și în situația în care ne raportăm la reglementarea Codului din 1864 tocmai din considerentul că acesta a fost conceput sub influența dreptului francez, fiind în mare parte o copie a Codului Napoleon. În afara metodei comparative pentru atingerea rezultatelor urmărite în cadrul cercetării noastre au fost folosite și alte metode de cercetare precum metoda istorică și metoda logică.

Din punctul nostru de vedere, existența unei monografii referitoare la consiliul de familie ar constitui un sprijin pentru practicieni, cărora nu le poate fi suficientă reglementarea legală pentru înțelegerea unei instituții juridice cu totul noi pentru societatea actuală. În plus, familiarizarea cu atribuțiile consiliului de familie și înțelegerea corectă a rolului său în cadrul mecanismului de exercitare al tutelei poate determina cu ușurință încurajarea practicii spre a recomanda în cunoștință de cauză constituirea unui asemenea organ tutelar.

Despre structura lucrării putem spune că aceasta cuprinde patru capitole a căror succesiune respectă oarecum modul în care sunt așezate normele juridice în cadrul secțiunii ce reglementează această instituție

juridică și care se regăsește în cuprinsul Codului civil. Mai exact este vorba despre secțiunea a doua din capitolul cu numărul doi dedicat tutelei minorului ca măsură de ocrotire a persoanei fizice, codul reglementând aceste instituții juridice în cadrul titlului trei al primei cărți.

Primul capitol are ca scop înfățișarea regimului juridic al măsurilor de ocrotire aplicate persoanei fizice care se află în situațiile prevăzute de articolul 105 din Codul civil. Având în vedere că principala categorie de persoane care au calitatea de subiecți ai protecției realizate prin norme de drept civil este cea a copiilor, am considerat necesar a ne referi la măsurile speciale de protecție a copilului lipsit de ocrotire părintească, a căror reglementare se regăsește în Legea numărul 272/2004 referitoare la Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului. Scopul nostru este acela de a încerca să evidențiem specificitatea acestora în raport cu dreptul comun, adică față de ocrotirea minorului prin tutelă, dar și modul în care instituirea acestora poate deveni o ingerință în exercițiul dreptului la viața de familie, garantat de articolul 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Capitolul secund abordează problemele juridice ce țin de constituirea consiliului de familie pornind de la dispozițiile legale aflate în vigoare, dar cu o raportare permanentă la dispozițiile vechiului Cod civil spre a observa modificările pe care legiuitorul a fost nevoit să le facă pentru a aduce această instituție juridică în contemporaneitate. Folosind aceeași metoda comparativă am avut în vedere reglementarea acestor aspecte în cadrul celor două sisteme juridice de referință pentru legiuitor, cel francez și cel al Provinciei Quebec.

Totodată am considerat că *lato sensu*, constituirea entității aduse în discuție presupune în egală măsură condițiile în care componența sa poate fi modificată, ori chiar întregul consiliu înlocuit.

Un al treilea capitol are în vedere interpretarea dispozițiilor articolului 129 din Codul civil a cărui denumire marginală, „Funcționarea consiliului de familie” reprezintă chiar titlul acestei diviziuni a tezei. Drept urmare vom face referire aici la problematica ce vizează convocarea și întrunirea valabilă a consiliului de familie.

Ultimul capitol, cel dedicat atribuțiilor consiliului de familie cuprinde o mare parte dintre aspectele substanțiale care privesc rolul și modalitatea concretă de funcționare al acestui organ tutelar. Conținutul acestuia are ca punct de plecare dispozițiile articolului 130 din Codul civil abordând inițial

in abstracto modalitatea de funcționare a consiliului de familie, anume desfășurarea întrunirilor sale și natura actelor pe care acest organism le emite. Mai apoi vom realiza o analiză individuală a tuturor avizelor și deciziilor a căror adoptare este pusă de legiuitor în sarcina consiliului și prin intermediul cărora este îndeplinită funcția sa de supraveghere a tutorelui. Nu în ultimul rând, vom aborda problema sancțiunilor incidente atât asupra deliberărilor consiliului, cât și asupra actelor emise de tutore cu nesocotirea condițiilor prevăzute de lege.

Capitolul 1

Consiliul de familie - organ de supraveghere în cadrul tutelei

Primul capitol al lucrării noastre urmărește să creeze o imagine de ansamblu asupra tutelei ca mijloc de ocrotire al persoanei fizice, considerând că aceste precizări sunt necesare pentru debutul cercetării desfășurate ce are ca obiect o abordare monografică asupra consiliul de familie. La finalul acestui capitol vom face precizări generale asupra acestei instituții juridice și a rolului său în cadrul mecanismului de funcționare al tutelei.¹ De asemenea, credem că este util pentru cercetarea pe care o întreprindem abordarea măsurilor speciale de protecție a minorului reglementate prin intermediul Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, dorindu-ne să examinăm specificitatea acestora în raport cu ocrotirea de drept comun realizată prin tutelă, deoarece credem că aceasta din urma ar trebui să rămână principala măsura de ocrotire a minorului².

Secțiunea 1 – Ocrotirea persoanei fizice prin tutelă

Ocrotirea persoanei fizice prin mijloace de drept civil reprezintă o instituție juridică al cărei scop este acela de a proteja anumite categorii de persoane incapabile de a-și administra singure patrimoniul ori interesele din

---

¹ Pentru detalii referitoare la instituția tutelei: DOGARU I., S. CERCEL, *Drept civil. Persoanele*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, pag. 204-216; S.CERCEL, *Drept civil persoana fizică*, Ed. Universitaria, Craiova, pag. 280-296; D. LUPULESCU, A.M. LUPULESCU, *Subiectele dreptului civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pag. 242-254; A. BATTEUR, *Droit des personnes de la famille et des incapacités*, LGDJ, Paris, 2007, pag. 212-238; A. R. TÂNASE, *Noul Cod Civil. Persoana fizică. Despre familie, comentarii și explicații*, Ed. C. H. Beck, București, 2012, pag. 179-212. A se vedea: Mihai Adrian DAMIAN, The Family Council –Supervising Organ within the Guardianship în *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series*, 1/2019, p.p. 74-86.

² Pentru detalii cu privire la Legea 272/2004 a se vedea Legislația familiei adnotată, ediție îngrijită de B.D. Moloman, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pag. 151-192.

cauza vârstei, stării de sănătate mintale ori altor situații prevăzute de lege.³ Principalul mijloc de ocrotire a incapabilului este tutela, în timp ce curatela este destinată ocrotirii persoanei capabile, dar care se află într-una din situațiile care permit numire a unui curator.⁴

Măsurile de ocrotire și subiecții acestora sunt reglementate de legiuitor în cadrul dispozițiilor generale privind acest mecanism de protecție a persoanei fizice specific dreptului civil.

Astfel, articolul 105 din Codul civil definește noțiunea de „persoane ocrotite” după cum urmează: „Sunt supuși unor măsuri speciale de ocrotire minorii și cei care deși capabili, din cauza bătrâneții, a bolii sau a altor motive prevăzute de lege nu pot să-și administreze bunurile și nici să-și apere interesele în condiții corespunzătoare”.

Este deopotrivă important de precizat că dispozițiile Codului civil conțin în cadrul articolului 106 precizări *in abstracto* asupra măsurilor de ocrotire. Acest text de lege are o structură compusă din două alineate referitoare la categoriile de persoane ce pot fi puse sub ocrotire, primul dintre acestea vizează măsurile aplicabile minorilor, iar în cadrul celui de-al doilea sunt prevăzute mijloacele de ocrotire a majorului.⁵

Legiuitorul dispune încă din cuprinsul Codului civil, ca drept comun în materie de raporturi juridice specifice dreptului privat, că ocrotirea minorului nu se realizează doar prin părinți și tutore, ci și prin alte mijloace

---

³ Eugen CHELARU, *Drept civil. Persoanele*, ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2012, pagina 144.

⁴ Cazurile de drept comun în care legiuitorul permite deschiderea unei curatele sunt prevăzute de articolul 178 din Codul civil, al cărui conținut este următorul: „În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța de tutelă poate institui curatela: a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să își administreze bunurile sau să își apere interesele în condiții corespunzătoare și, din motive temeinice, nu își poate numi un reprezentant sau un administrator; b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deși capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare; c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar sau un administrator general; d) dacă o persoană a dispărut fără a exista informații despre ea și nu a lăsat un mandatar sau un administrator general.”

⁵ Mijloacele de ocrotire sunt încadrate ca făcând parte din dreptul special al persoanelor potrivit M. NICOLAE, *Drept civil. Teoria generală, vol. I, Teoria dreptului civil*, Ed. Solomon, București, 2017, pag. 371.

prevăzute în legi special, așa cum se întâmplă în cazul dării în plasament a minorului aflat în situații defavorizate.

Faptul că o asemenea prevedere se regăsește în Codul civil reflectă preocuparea crescută a legiuitorului pentru ocrotirea minorului prin mijloace cât mai variate, spre a exista certitudinea că interesele sale vor fi vegheate, iar dezvoltarea sa fizico-psihică nu va fi lăsată la voia întâmplării indiferent de împrejurările concrete în care se află.

Primul capitol din titlul al treilea care se referă la dispozițiile generale aplicabile în materia ocrotirii persoanei fizice debutează de altfel cu un articol a cărui denumire marginală este: „Interesul persoanei ocrotite”. Acest text de lege stabilește, cu titlu de principiu director al întregului sistem de ocrotire a persoanei fizice, prin dispoziții de drept privat că asemenea măsuri se vor stabili de fiecare dată numai în interesul persoanei ocrotite. Drept urmare, spre a nu aduce vreo atingere drepturilor inerente persoanei, legea stabilește că dintre toate măsurile de ocrotire prevăzute de lege va fi aleasă cea mai puțin invazivă, prin raportare la posibilitățile acesteia din urmă de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile născute în legătura cu persoana ori bunurile sale.⁶

§1. Privire de ansamblu asupra tutelei ca măsură de ocrotire.

Atât sub auspiciile vechiului Cod al familiei, cât și sub imperiul Noului Cod civil, tutela a jucat și joacă un rol foarte important, fiind principalul mijloc de ocrotire a acestor categorii de persoane vulnerabile deoarece, în cazul minorilor instituirea tutelei este cu siguranță preferabilă dării în plasament dacă avem în vedere atașamentul celui ocrotit față de familia extinsă.⁷

Întrucât Codul familiei și alte legi civile nu conțineau o definiție concretă a tutelei, această sarcină i-a revenit doctrinei. Astfel, tutela este definită în moduri diferite, însă un numitor comun ar fi că tutela înseamnă ocrotirea minorilor de către anumite persoane, altele decât părinții lor.

---

⁶ Pentru o trecere în revistă a principiilor care guvernează drepturile copilului a se vedea A. R. MOTICA, *Dreptul civil al familiei. Raporturile nepatrimoniale. Curs teoretic și practic.*, Ediția a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pag. 326-327.

⁷ Cu privire la utilitatea tutelei D. LUPAȘCU, C. M. CRĂCIUNESCU, *Dreptul familiei*, Ed. a 3-a, amendată și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pag. 594-595; E. LUPEAN, S. SZTRANYISZKI, *Persoanele în concepția noului Cod Civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pag. 202.

Tutela poate fi definită ca fiind o sarcină gratuită în temeiul căreia o persoană desemnată potrivit legii, denumită tutore, poate fi chemată să exercite drepturile și îndatoririle ce derivă din autoritatea părintească față de un copil minor, ai cărui părinți sunt decedați sau se află în imposibilitate permanentă de a exercita aceste atribuții.

Gheorghe Beleiș înțelege prin tutela minorului, instituția juridică ce cuprinde ansamblul normelor care reglementează ocrotirea minorului lipsit de ocrotire părintească.⁸

Ocrotirea persoanelor fizice aflate în dificultate prin intermediul tutelei ocupă un loc important în cadrul oricărui sistem de drept care își dorește amenajarea unor mijloace eficiente de protecție a acestora din urmă, fapt dovedit de împrejurarea că această instituție juridică are origini foarte vechi, fiind întâlnită încă din antichitate.

În dreptul roman, tutela nu se deschidea decât în cazul stingerii puterii părintești asupra minorului. În starea primitivă a dreptului roman, tutela era o instituție asemănătoare cu puterea părintească.

Funcția de tutore era atribuită moștenitorului prezumtiv de sex masculin al copilului, pentru a împiedica copilul să nu risipească averea, care trebuia păstrată în familie. Acest scop politic de consolidare și de asigurare a prosperității familiilor s-a modificat încetul cu încetul într-un scop de protecție pentru minor.⁹

În dreptul roman, tutela înceta la vârsta pubertății, iar minorul, de la această dată, deși era capabil să-și administreze bunurile rămăne asistat până la vârsta de 25 de ani, de un curator, ale cărei atribuțiuni erau limitate la gestiunea patrimoniului și la toate actele privitoare atât la gestiune, cât și la obligațiile în genere pe care le contracta minorul.

La romani tutela avea următoarele caracteristici: lua naștere exclusiv după dispariția puterii părintești, principala atribuție a tutorelui roman era de a se îngriji de patrimoniul pupilului și nu de persoana acestuia. Din perspectiva cercetării noastre este important de precizat că romanii nu au avut în vedere constituirea unui organ cu scopul de a controla activitatea tutorelui.

---

⁸ Gheorghe BELEIȘ, *Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil, ediția a XI-a*, Editura Universul juridic, București, 2007, pagina 367.

⁹ IRINESCU L., *Copilul, un dar sau un drept?*, în *Revista de dreptul familiei*, nr. 1-2/2019, pag. 208-218.

În afară de aceste caractere, prin care tutela romana se deosebește de cea modernă, trebuie să constatăm că dreptul roman, în lunga sa evoluție, a ajuns să considere tutela ca pe o instituție destinată să protejeze interesele minorului.¹⁰

De aceea, multe din garanțiile stabilite în vederea relei administrări a tutorelui au trecut în dreptul modern: cauțiunea, inventarul, limitarea puterii tutorelui în ce privește actele pe care le poate face, și ipoteca legală asupra bunurilor imobile ale tutorelui.

Pe de altă parte, tutela propriu-zisă a minorilor s-a confundat progresiv cu curatela minorilor de 25 de ani. Curatorul s-a transformat treptat într-un administrator al bunurilor incapabilului și astfel, protecția incapabililor a dobândit în realitate, în dreptul roman, un caracter aproape unitar.

În vechiul drept românesc, Codul Calimah în capitolul intitulat „Pentru epitropie și curatorie” (articolele 255-356) și Legiuirea Caragea în capitolul intitulat „Pentru epitropie” (articolele 1-39) cuprind dispoziții importante în această materie¹¹. Vom reține de la început ideea intervenției statului în raporturile de ocrotire prin organe specializate: „Comisia epitropicească” în Moldova și „Obșteasca epitropie” în Țara Românească. Epitropia era un drept și o putere care se dădea asupra unei persoane slobode și asupra cârmuirii averii ei, spre siguranță, „în câtă vreme persoana acesta din pricina neverstniciei, nu poate povățui pe sine și nici averea sa” (articolul 255 Codul Calimah).

Legea reglementa competența comisiei cu privire la numirea epitropului și supravegherea acestuia: nici o persoană nu putea primi epitropia fără „șcirea și porunca comisiei epitropicesci” (articolul 272 Codul Calimah), iar atribuțiile epitropului erau stabilite de scrisoarea prin care comisia îl numea (articolul 273 Codul Calimah). Epitropia avea o latură personală, privind drepturile și obligațiile epitropului legate de persoana copilului, și o

---

¹⁰ Pentru detalii asupra tutelei și curatelei în dreptul roman, a se vedea: Vladimir HANGA, Mircea Dan BOB, *Curs de drept privat roman. Ediția a V-a*, Editura Universul Juridic, București, 2013, paginile 135-139; Emil MOLCUȚ, *Curs de drept privat roman*, Editura Universul Juridic, București, 2011, paginile 104-106.

¹¹ *Codul Calimah*, Ediție critică întocmită de Colectivul pentru vechiul drept românesc condus de Andrei RĂDULESCU, Editura Academiei, București, 1958, paginile 145-177; Dem. D. STOENESCU, *Legiuirea Caragea*, Tipografia Fane Constantinescu, Craiova, 1905, paginile 130-138.

latură patrimonială, cu drepturi și obligații legate de averea sa (articolul 277 Codul Calimah). Epitropul era dator „a chivernisi pe sărmani și casa lor ca un părinte” (articolul 18 Legiuirea Caragea) și este răspunzător „de orice face, or cu viclesug, sau din greșeală spre paguba nevârstnicului” (articolul 19 Legiuirea Caragea)¹².

Codul civil român din 26 noiembrie 1864 reglementa tutela în capitolul „Despre tutelă” în titlul „Despre minoritate, despre tutelă și despre emancipațiune”, în articolele 343 - 420. În acest sistem, tutela era instituită prin lege (articolele 344 - 345, când a decedat unul dintre părinți; articolele 352 - 354 privind tutela legitimă a ascendenților) și prin testament, de către „acel din urmă dintre părinți care încetează din viață” (articolul 349) și de către Consiliul de familie (tutela dativă: articolul 355).

Obligațiile tutorelui priveau în principal îngrijirea persoanei minorului și reprezentarea minorului în actele civile (articolul 390, alineatul 1 Cod civil)¹³, administrarea averii minorului și darea socotelilor (articolul 415 - 420).

În cadrul reprezentării minorului în actele civile se disting mai multe categorii de acte: acte pe care tutorele le face singur, acte interzise tutorelui (articolul 390, alineatul 2) și acte pe care le poate face cu autorizarea consiliului de familie și omologarea justiției (articolul 401 - 404).

Sub auspiciile Decretului numărul 31/1954¹⁴ privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, tutela și curatela minorului pot fi identificate drept acele mijloace de ocrotire puse la dispoziția minorului.

---

¹² După Codul Calimah, fiecare epitrop trebuia să arăte sincer comisiei cum îl povățuia pe epitropisit în frica lui Dumnezeu și evlavie, cum îi va da creștere ca să se facă vrednic și cinstit orășean, cum îl va apăra, cum îi va cârmui averea cu credință și sârguință, obligându-se să respecte întrutotul hotărârile comisiei (articolul 273). „Epitropul este dator să cârmuiască averea sărmanilor cu asemenea luare de seamă și sârguință, precum unu iconomu vrednicu și sârguitor cârmuese ale sele, și are să răspundă păgubirile cele pricinuite de lenevirea sa, iar nu și cele din întâmplare”. (Articolul 298).

¹³ „Tutorul va purta grijă de persoana minorului și-l va reprezenta în toate actele civile. El va administra bunurile minorului ca un bun părinte de familie și va fi răspunzător pentru daunele interese ce s-ar putea întâmpla din reaua sa administrare”.

¹⁴ Decretul cu numărul 31 din 30.01.1954 publicat în Buletinul Oficial numărul 8 din 30.01.1954, intrat în vigoare la 01.02.1954 și abrogat ulterior prin Legea numărul 71/2011